МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Затверджую
заступник директора
з навчально-виховної роботи
_____Олена ГАВРИШ
„29" 08 2025 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Вища математика

для студентів

Освітньо-професійна програма	Шифр	Спеціальність
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076	Підприємництво та торгівля

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Обсяг дисципліни в годинах – 90

Розробник – ШАХОВСЬКА Світлана викладач

Програму розглянуто і схвалено
цикловою комісією загальноосвітніх дисциплін

Протокол № 1 від 29 серпня 2025р.

Голова ЦК Наталія ЧИКАЛОВА

Опис навчальної дисципліни

№	Назва	
1	Освітньо-професійна програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
2	Галузь знань	07 Управління та адміністрування
3	Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
4	Шифр і назва спеціальності	076 Підприємництво та торгівля
5	Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
6	Семестр(семестри)	IV (БСО)
7	Загальна кількість годин(кредитів ЄКТС)	**90/3**
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції лабораторні практичні семінарські	**64** **40** **24**
9	Форма семестрового контролю	**залік**
10	Мова викладання	**українська**
11	Самостійна робота студента	**26**

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни	*Метою вивчення нормативної дисципліни "Вища математика для економістів" є забезпечити належну базову математичну підготовку студентів та сформувати у них вміння застосовувати її для аналізу різноманітних явищ у професійній діяльності.*
Завдання вивчення дисципліни	*формування у студентів базових математичних знань для розв'язування задач у професійній діяльності, вмінь аналітичного мислення та математичного формулювання задач галузі;* *- ознайомлення студентів з основами математичного апарату, необхідного для організації виробництва;* *- розвиток логічного мислення та підвищення загального рівня математичної культури;* *- набуття студентами уміння самостійно опрацьовувати матеріал та користуватися літературою з вищої математики*

КОМПЕТЕНЦІЇ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
Програмні результати навчання:	
Результати навчання	РН 5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької та торговельної діяльності РН7. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємницької та тор-говельної діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Передумова для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок курсу математики середньої школи

ПОСТРЕКВІЗИТИ

Знання, отримані студентами під час вивчення навчальної дисципліни "Вища математика",сприяють кращому засвоєнню професійних дисциплін освітньо-професійної програми спеціальності, зокрема: «Фінансовий облік», «Інформаційні системи і технології», «Основи фінансово-економічного аналізу», «Бухгалтерський облік», та інші економіко-математичні дисципліни.

"Фінанси" та інші економіко-математичні дисципліни.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінювання знань студентів з дисципліни вища математика здійснюється за національною дванадцятибальною шкалою.

Рівні навчальних досягнень учнів		Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I Початковий	2	1	студент розпізнає математичні об'єкти (приклади, вирази, задачі, геометричні фігури, величини тощо), може виділити їх серед інших, називає окремі суттєві ознаки запропонованих математичних об'єктів; відповідь його фрагментарна; за допомогою вчителя виконує найпростіші математичні завдання
		2	студент вміє пригадати раніше вивчений матеріал в результаті його безпосереднього сприймання;
		3	студент розпізнає та відтворює інформацію в конкретній ситуації; усвідомлює математичні закономірності в результаті виконання значної кількості аналогічних практичних вправ;
II Середній	3	4	студент розуміє основний навчальний матеріал,; не вміє пояснити свої дії (наприклад, прийом обчислення)
		5	студент вміє пояснити теоретичні поняття за допомогою схем та таблиць; вміє порівнювати явища та факти за однією ознакою
		6	студент вміє перевести математичні символи у вербальні; вміє розгорнуто пояснити способи виконання практичних дій ; вміє порівнювати математичні явища та факти за кількома ознаками
III Достатній	4	7	студент застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; виправляє помилки, на які вказує йому вчитель; пояснює та обґрунтовує математичні твердження й способи виконання завдань; робить самостійні висновки на основі індуктивного шляху вивчення нового матеріалу
		8	студент володіє глибиною знань, вміє визначати суттєві ознаки того чи іншого поняття ; усвідомлює математичні поняття, факти та закономірності, які виражені різними засобами (таблицями, схемами , узагальненими записами тощо); вміє швидко й оперативно виправити власні помилки та їх обґрунтувати
		9	студент усвідомлює суттєві і несуттєві зв'язки між знаннями, розуміє способи і принципи отримання знань; вміє застосовувати інформацію в нових умовах без підказки вчителя; вміє згорнуто пояснити основний зміст математичних понять чи способів практичних дій; усвідомлює та вміє визначати елементи, які складають зміст того чи іншого факту чи явища; узагальнює сюжетні і абстрактні задачі
IV Високий	5	10	студент володіє міцними знаннями, вміє оперативно їх відтворювати в різних ситуаціях; уміло користується математичною термінологією; використовує набуті знання і вміння під час розв'язування завдань творчого характеру, пропонує нові шляхи розв'язання математичних задач; правильно висловлює математичні міркування та обґрунтовує їх, згорнуто та компактно висловлює свої знання; володіє варіативністю способів застосування знань; володіє навичками самоконтролю
		11	студент вміє називати різні варіативні ситуації, в яких можна застосовувати те чи інше знання чи вміння; вміє будувати логічні алгоритми виконання математичних завдань; вміє класифікувати конкретні явища за кількома ознаками, робити певні висновки
		12	студент вміє самостійно зконструювати кілька способів розв'язання однієї і тієї ж задачі або розробити нестандартний підхід до розв'язування подібних задач; уміє швидко вибрати потрібний спосіб діяльності із кількох відомих; вміє творчо переробляти інформацію, в результаті чого складати загальний план дій; володіє дедуктивними навичками осмислення навчальним матеріалом

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви змістовних модулів, тем	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			лекції	практичні	семінарські	
1	2	3	4	5	6	7
	Модуль 1	**32**	**16**	**10**		**6**
1	**Тема 1** Комплексні числа	8	4	2		2
2	**Тема 1** Елементи лінійної алгебри	10	6	2		2
	Тема 2 Аналітична геометрія	14	6	6		2
	Модуль 2	**26**	**10**	**8**		**8**
3	**Тема 3** Вступ до математичного аналізу	8	4	2		2
4	**Тема 4** Диференціальне числення функцій однієї змінної	18	6	6		6
	Модуль 3	**32**	**14**	**6**		**12**
6	**Тема 6** Інтегральне числення.	20	10	2		8
7	**Тема 7**Диференціальні рівняння	12	4	4		4
	Всього	**90**	**40**	**24**		**26**

Зміст програми навчальної дисципліни

№ з/п	Номер модуля, теми програми. Тема заняття та його короткий зміст	Кількість годин			Форми та методи проведення занять	Навчально-методична література, унаочнення, методичні рекомендації, інструкційні матеріали, тощо	Самостійне вивчення	Форми контролю
		всього	аудиторні	сам. вивчення				
Модуль № 1								
1. Комплексні числа		**8**	**6**	**2**				
1.	ЛЛ№1 Комплексні числа Поняття комплексного числа. Основні співвідношення. Алгебраїчна форма комплексного числа.	2	2		Лекція, пояснення	[1], стор.36-40		опитування
2.	ЛЛ№2 Комплексні числа Тригонометрична форма комплексного числа. Перехід від алгебраїчної форми комплексного числа до тригонометричної.	4	2	2	Лекція, пояснення	[8] №140(8), 148(2-5)	Показникова форма комплексного числа. Перехід від алгебраїчної форми до показникової.	Опитування, втконання вправ
3.	*Практичне заняття №1 ПР№1. Дії над комплексними числами, заданими в алгебраїчній, тригонометричній та показник овій формі.*	*2*	*2*		*Практичне заняття*	***Moodle***		*Виконання індивідуальних завдань, опитування*
2. Елементи лінійної алгебри		**10**	**8**	**2**				
4.	ЛЛ№3 Матриці. Види матриць. Дії над матрицями та їх властивості.	2	2		Лекція, пояснення	[1] стор. 7, 10,19-22		Опитування, виконання вправ
5.	ЛЛ№4 Поняття визначника. Мінор та алгебраїчне доповнення.. Методи обчислення визначників. Властивості визначників	2	2		Лекція, пояснення	[1] стор. 7, 10,19-22		Опитування, виконання вправ

6.	ЛЛ№5 Системи лінійних з рівнянь з двома і трьома невідомими. Основні методи розв'язування систем	4	2	2	Лекція, бесіда	[1] стор.7,10,16,22-24	Метод Гауса для розв'язування СЛАР	Виконання вправ
7.	*Практичне заняття № 2* *ПР№2Розв'язування СЛАР*	*2*	*2*		*Практичне заняття*	***Moodle***		*Виконання індивідуальних завдань, опитування*
3. Аналітична геометрія		**14**	**12**	**2**				
8.	ЛЛ№6 Вектори. Основні поняття. Лінійні операції над векторами. Скалярний, векторний та мішаний добутки векторів	2	2			[6] стор.206-227		Опитування, виконання вправ
9.	*Практичне заняття № 3* *Пр № 3* *Лінійні операції над векторами. Скалярний, векторний та мішаний добутки векторів*	*2*	*2*		*Практичне заняття*	*Moodle*		*Виконання індивідуальних завдань, опитування*
10	ЛЛ№7 Пряма і площина. Пряма на площині. Кут між прямими. Взаємне розташування прямих. Загальне рівняння площини. Взаємне розташування двох площин.	4	2	2	Лекція, пояснення	[1] стор.117-125 [6] стор.154-203	Прямі в просторі.	Перегляд презентацій, письмові завдання
11	ЛЛ№8 Криві другого порядку. Канонічні рівняння еліпса, гіперболи та параболи, їх геометричні властивості	2	2		Лекція, розповідь	[1] стор.125-131	3	Опитування, виконання вправ
12	*Практичне заняття № 4* *Пр № 4* *Лінії на площині. Пряма на площині, рівняння прямої на площині. Основні задачі.*	*2*	*2*		***Практичне заняття***	***Moodle***		***Виконання індивідуальних завдань, опитування***
13	***ПЗ № 5Лінійна алгебра та аналітична геометрія*** ***Контрольна робота***	*2*	*2*		***Контрольно-облікове***	***Moodle***		***Виконання індивідуальних завдань***
МОДУЛЬ № 2								
4. Вступ до математичного аналізу		**8**	**6**	2				
14	ЛЛ№9 Функції. Основні поняття, властивості та види функцій. Границя функції.	4	2	2	Лекція, розповідь	[1] стор.40-47 [1] стор.136-151	Функції, та їх властивості	Опитування, виконання вправ

15	ЛЛ№10 Неперервність функції. Класифікація точок розриву. Дослідження функцій на неперервність.	2	2		Лекція, розповідь	[1] стор.40-47		Метод «Мікрофона»
16	*Практичне заняття № 6 ПР № 5Дослідження функцій на неперервність. Знаходження границь*	2	2					
	5. Диференціальне числення функції однієї змінної.	**18**	**12**	**6**				
17	ЛЛ№11 Означення похідної, геометричний та механічний зміст похідної. Основні правила диференціювання. Таблиця похідних основних елементарних функцій.	4	2	2	Лекція, розповідь	[1] стор.47-51	Задачі, що приводять до поняття похідної. Геометричний та фізичний зміст похідної Дотична до кривої.	Виконання індивідуальних завдань, опитування
18	*Практичне заняття № 67 ПР№6 Знаходження похідних .Диференціювання складних функцій.*	2	2		*Практичне заняття*		*Логарифмічне диференціювання.*	*Опитування, виконання вправ*
19	ЛЛ№13 Застосування похідної для дослідження функції.	4	2	2	Лекція, розповідь		Дослідження функцій та побудова їх графіків.Найбільше та найменше значення функції	Виконання індивідуальних завдань, опитування
20	ЛЛ№14Асимптоти функції Дослідження функцій та побудова їх графіків	4	2	2	Лекція, розповідь			опитування
21	*Практичне заняття № 8 Практична робота № 7 Дослідження функцій та побудова їх графіків. Розв'язування задач економічного змісту за допомогою екстремумів.*	*2*	*2*		*Практичне заняття*	*Moodle*		*Виконання індивідуальних завдань, опитування*
22	***ПЗ№9 Диференціальне числення функцій КР***	*2*	*2*		***Контрольно-облікове***	***Moodle***		***Виконання індивідуальних завдань***
	МОДУЛЬ № 3							
	7. Інтегральне числення.	**20**	**12**	**8**				

23	ЛЛ№15 Невизначений інтеграл: первісна та її властивості. Невизначений інтеграл та його властивості. Таблиця невизначених інтегралів.	4	2	2	Лекція, пояснення	[1] стор.68-80	Властивості невизначеного інтеграла. Таблиця інтегралів. Безпосереднє інтегрування та методом заміни змінної.	Опитування, виконання вправ
24	ЛЛ№16 Методи інтегрування невизначених інтегралів	4	2	2	Лекція, пояснення		Інтегрування найпростіших дробово-раціональних, ірраціональних, тригонометричних функцій	Опитування, виконання вправ
25	ЛЛ№ 17 Інтегрування деяких раціональних функцій	4	2	2	Лекція, пояснення		Інтегрування деяких раціональних функцій	Опитування, виконання вправ
26	ЛЛ№18 Визначені інтеграли та їх застосування. Методи інтегрування для визначених інтегралів.	4	2	2	Лекція, пояснення	[1] стор.81-88, стор.112-117	Методи інтегрування для визначених інтегралів.	Опитування, виконання вправ
27	ЛЛ№19 Геометричний зміст визначеного інтегралу. Знаходження площ плоских фігур.	2	2		Лекція, пояснення		Знаходження площ плоских фігур.	Опитування, виконання вправ
28	*Практичне заняття № 10* *Практична робота №8* *Геометричне та фізичне застосування визначених інтегралів.*	*2*	*2*		*Практичне заняття*	*Картки-завдання*		*Виконання індивідуальних завдань, опитування*
8. Диференціальні рівняння.		**12**	**8**	**4**				
29	ЛЛ№21 Задачі, що приводять до диференціальних рівнянь. Диференціальні рівняння першого порядку.	6	2	2	Лекція, пояснення	[1] стор.2-94, [8] стор.141 [1] стор.94-97 [8] стор.144-151	Диференціальні рівняння з відокремленими змінними	Опитування виконання вправ Виконання індивідуальних завдань, опитування
30	*Практичне заняття № 11* *ПР №Диференціальні рівняння першого порядку. Задача Коші.* *Диференціальні рівняння з відокремлюваними змінними.*	*2*	*2*		*Практичне заняття*	*Moodle*		*Виконання індивідуальних завдань, опитування*
31	ЛЛ№22 Лінійні та однорідні рівняння першого порядку.	6	2	2	Лекція, пояснення			Опитування виконання вправ
32	***ПЗ№12Диференціальні рівняння*** ***Контрольна робота по модулю № 3***	***2***	***2***		***Контрольно-облікове***	***Moodle***		***Виконання індивідуальних завдань***

Рекомендована література

ОСНОВНА

[1]Вища математика. Конспект лекцій, 2003
[2] Богомолов М.А. Практичні заняття з математики. – К.: Вища школа, 1985 рік.
[3] Вища математика. Методичні рекомендації та навчальні завдання НМЦ, 2003.
[4] Кривуца В.Г., Барковський В.В., Барковська Н.В. Вища математика. Практикум.-К. Цул, 2005.

ДОДАТКОВА

[5] Зайцев І.Л. Елементи вищої математики. – К.Вища школа, 1973
[6] Афанасьєва О.М., Бродський Я.С. Математика. – К. Вища школа, 2002
[7] Шкіль М.І., Слепкань З.І. Алгебра і початки аналізу – К. «Зодіак-Еко», 2001
[8] Афанасьєва О.М., Бродський Я.С. Збірник задач з математики для технікумів. – М. Наука, 1987

13.ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчальний портал: сайт URL: http://www.znannya.org.ua
2. Електронний архив: сайт URL: http://www.essuir.sumdu.edu.ua
3. Онлайн-курси для студентів: сайт URL: http://www.matem.com.ua